

Öppen utfrågning med anledning av
Riksrevisorernas årliga rapport 2018 och
Riksrevisionens uppföljningsrapport 2018

ISSN 1653-0942
ISBN 978-91-88607-56-0
Riksdagstryckeriet, Stockholm, 2018

Förord

Med grund i Riksrevisorernas årliga rapport 2018 och Riksrevisionens uppföljningsrapport 2018 höll finansutskottet den 31 maj en öppen utfrågning. Syftet var att vid ett samlat tillfälle uppmärksamma och belysa Riksrevisionens iakttagelser och resultat utifrån de två nyligen publicerade rapporterna.

Medverkande var riksrevisorerna Stefan Lundgren, Helena Lindberg och Ingvar Mattson.

Program

Datum: Torsdagen den 31 maj 2018

Tid: Kl. 10.00-11.30

Plats: Förstakammarsalen

Inledning:

Finansutskottets ordförande Fredrik Olovsson hälsar välkommen.

- Riksrevisorerna presenterar sina viktigaste iakttagelser under året och resultatet av granskningsverksamheten.
- Frågor och diskussion med finansutskottets ledamöter.

Avslutning:

Finansutskottets vice ordförande Elisabeth Svantesson avslutar utfrågningen.

Stenografisk utskrift från den öppna utfrågningen

Ordföranden: Klockan har slagit tio, och därmed påbörjar vi den öppna utfrågningen med anledning av riksrevisorernas årliga rapport 2018 och uppföljningsrapporten för 2018. Detta är en övning som vi har haft bakom stängda dörrar tidigare. Men från och med nu, eller i alla fall den här gången, gör vi det i ett öppet format.

Vi vill förstås särskilt hälsa våra riksrevisorer välkomna – Stefan Lundgren, Helena Lundberg och Ingvar Mattson. De ska inleda detta.

Stefan Lundgren, Riksrevisionen: Herr ordförande! Tack för inbjudan till denna öppna utfrågning! Vi får här en möjlighet att presentera vår verksamhet, där redovisning och uppföljning har överlämnats till riksdagen dels i form av vår årliga rapport till riksdagen, som vi lämnade den 29 maj, dels i form av den uppföljningsrapport över tidigare granskningsrapporter som vi lämnade till riksdagen i mars. Vi ser naturligtvis också fram emot att svara på de frågor som kan finnas efter våra inledningar.

Jag ska inleda med några övergripande reflektioner kring Riksrevisionens uppdrag och verksamhet. Därefter kommer Helena att redogöra för de viktigaste iakttagelserna i vår årliga rapport. Sedan ska Ingvar redovisa vad våra olika uppföljningar visar beträffande genomslaget av våra granskningsrapporter och det som är redovisat i uppföljningsrapporter.

Låt mig först säga att vi riksrevisorer i likhet med Översynsutredningen anser att det är väldigt viktigt att Riksrevisionen har löpande och nära kontakter med olika företrädare för vår uppdragsgivare – riksdagen. Vi riksrevisorer försöker att utveckla dessa kontakter både i omfattning och till innehåll. Vi träffar till exempel regelbundet vårt parlamentariska råd och redovisar aktuella frågor och inhämtar synpunkter från rådet på vår verksamhet.

Sedan vårt tillträde för drygt ett år sedan har vi i enlighet med det medskick som vi fick från KU:s beredningsdelegation arbetat för att utveckla arbetsformerna för det parlamentariska rådet och stärka dess möjligheter till insyn i Riksrevisionens arbete. Dessutom besöker vi återkommande olika utskott i riksdagen för att redovisa våra iakttagelser och rekommendationer från granskningsrapporter inom effektivitetsrevisionen. Sedan förra årets årliga rapport har vi besökt olika utskott inalles 25 gånger.

Däremot har vi sällan kontakter med riksdagen om de iakttagelser vi gör inom den årliga revisionen, vilket gör att det är extra värdefullt att vara här i dag och kunna redovisa en del av dem.

Under det år, drygt, som har gått sedan vi tillträdde som riksrevisorer har vi fäst särskild vikt vid att säkerställa ordning och reda på myndigheten och

vid att se till att det finns en betryggande intern styrning och kontroll och väl fungerande interna regelverk, till exempel vad gäller jäv och oberoende.

Min uppfattning är att vi nu har lagt en stabil grund i dessa avseenden och därmed har goda förutsättningar för en fortsatt granskningsverksamhet av hög kvalitet. Jag hoppas nu att Riksrevisionen framöver kan få arbetsro med en period av stabilitet så att vi kan konsolidera det som nu har uppnåtts.

Riksrevisionens uppgift är som bekant att granska den verksamhet som bedrivs av staten. Det omfattar både regeringen, myndigheter och statliga bolag och stiftelser. Vår oberoende revision ska bidra till att stärka den demokratiska insynen och att främja en god resursanvändning och en effektiv förvaltning i staten. Det gör vi dels genom vår effektivitetsrevision, dels genom den årliga revisionen.

Effektivitetsrevisionen och dess granskningsrapporter är kanske de mest välkända för allmänheten. De uppmärksammas ofta i bland annat medierna. Enligt riksdagens riktlinjer tar granskningarna där framför allt sikte på förhållanden med anknytning till statens budget och till genomförandet och resultatet av statliga åtaganden.

Den årliga revisionen granskar de statliga verksamheternas årsredovisningar. Varje år granskar vi ca 240 årsredovisningar i myndigheterna för att bedöma om de är tillförlitliga, att räkenskaperna är rättvisande och om myndigheterna följer tillämpliga föreskrifter och beslut.

Vår uppfattning är att den årliga revisionen framför allt ska arbeta förebyggande genom att ha en löpande dialog med myndighetsledningarna om de brister som vi eventuellt upptäcker under granskningen. Vår målsättning är att vi i allra bästa fall över huvud taget inte ska behöva lämna någon modifierad revisionsberättelse.

Både inom effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen arbetar vi också kontinuerligt med att utveckla arbetet och blicka framåt. Det seminarium vi hade i riksdagen tillsammans med finansutskottet och Revisorsinspektionen hade ett sådant syfte. Det var ett möte för olika samhällssektorer och deras revisorer där den framtida revisionens behov och möjligheter diskuterades. En fråga som flera av deltagarna uppmärksammade och som vi också arbetar med är hur den tekniska utvecklingen, inte minst digitaliseringen, kommer att påverka arbetsformer och arbetssätt i vår revisionsverksamhet.

En annan utvecklingstrend bland nationella revisionsorgan runt om i världen är ett ökat fokus på så kallad mittfältsrevision, det vill säga revisioner som ligger i gränslandet mellan effektivitetsrevision och årlig revision. En sådan revision är också av intresse i ett svenskt perspektiv, tycker vi. Vi har inlett ett pilotprojekt på området, där vi granskar myndigheters handhavande av forskningsbidrag. Om pilotverksamheten faller väl ut kan Riksrevisionen behöva återkomma till riksdagen med eventuella behov av förändringar i regelverket för den här typen av granskningar. En sådan förändring kan möjligen gälla rapporteringsformer för sådana granskningar.

Avslutningsvis vill jag betona att Riksrevisionens granskningar ytterst kan sägas syfta till att bevara ett högt förtroende för våra myndigheter och samhällets institutioner. Våra uppgifter är därför att bidra till hushållning med skattemedel och att ge medborgarna och deras företrädare en oberoende och rättvis information om effekten av de statliga verksamheterna och därigenom bland annat motverka korruption.

Därför är det viktigt för oss att få ett bra genomslag i samhället för våra granskningsrapporter så att vi verkligen är till nytta för medborgarna, riksdagen, regeringen och statsförvaltningen. Det är min förhoppning att dagens öppna utfrågning kan bidra till ett sådant genomslag.

Helena Lindberg, Riksrevisionen: Som Stefan sa ska jag berätta lite om vår årliga rapport. Det är alltså den rapport jag visar här och som alldeles nu i dagarna har överlämnats till riksdagen. Jag ska berätta lite om syftet med och slutsatserna i rapporten.

Enligt lagen om statlig revision med mera ska Riksrevisionen lämna en årlig rapport till riksdagen där vi riksrevisorer samlar de viktigaste iakttagelserna från både effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen. Sedan behandlas redogörelsen i utskottet och av riksdagen.

Översynsutredningen har pekat på och noterat att den årliga rapporten till riksdagen endast har fått en ganska begränsad uppmärksamhet, trots att fackutskotten får möjlighet att yttra sig över iakttagelserna i rapporten till finansutskottet. Vi tre riksrevisorer uppskattar därför mycket att vi i dag sitter i en öppen utfrågning där också ledamöter från andra utskott liksom andra intresserade har möjlighet att närvara.

Mycket utvecklingsarbete har skett i Riksrevisionen sedan vi tillträdde, och vi har till exempel påbörjat ett arbete inom Riksrevisionen för att utveckla den årliga rapporten. Detta arbete har vi fortsatt med också i år. Utvecklingsarbetet har initierats därför att vi såg ett behov av att kunna redovisa mer övergripande iakttagelser och lyfta fram dem på ett tydligare sätt än vad som kanske har skett tidigare.

Vi har varit produktiva. Sedan den förra årliga rapporten har vi publicerat 35 granskningar inom effektivitetsrevisionen. I år har vi valt att redovisa de viktigaste iakttagelserna eller slutsatserna, skulle man kunna kalla dem, tematiskt snarare än ämnesvis för att lyfta fram problem och brister som återfinns inom flera politikområden.

En viktig iakttagelse inom effektivitetsrevisionen är att statliga insatser i vissa fall har fått oönskade konsekvenser. Ett sådant exempel är den avskaffade revisionsplikten för små aktiebolag, som syftade till att stimulera tillväxten i små aktiebolag. Denna granskning visade att fördelarna i stort sett har uteblivit och att tillväxten i de bolag som valde bort revision var lägre. En annan iakttagelse är att flera negativa farhågor som uttrycktes i samband med reformen om avskaffande av revisionsplikten har besannats.

Även granskningen av Arbetsförmedlingens förberedande och orienterande utbildning, FUB, visar på oönskade effekter. De som deltar får till exempel lägre framtida arbetsinkomster jämfört med andra arbetssökande.

En annan iakttagelse gäller brister i underlagen för riksdagens beslut. Det ska till exempel så långt som det är möjligt gå att förstå för- och nackdelar med olika beslutsalternativ. Väl underbyggda och träffsäkra konsekvensanalyser är en förutsättning för att risker, fördyringar och bieffekter ska kunna förutses och förebyggas.

Effektivitetsrevisionen har under det gångna året funnit flera exempel på bristfälliga beslutsunderlag. Granskningen av samhällsomvandlingen i Kiruna och Malmberget, till exempel, i samband med LKAB:s brytning i nya gruvnivåer visade att regeringens beslutsunderlag saknade de samhällsekonomiska analyser som behövdes för att identifiera brytningens effekter på det omgivande samhället.

Även i granskningen av stödet till solet konstaterar Riksrevisionen att det saknas en samhällsekonomisk och statsfinansiell analys. Dessutom bedömer Riksrevisionen att förändringar i stödsystemet skulle kunna ge en större mängd soletproduktion med givna resurser.

Ett annat exempel på granskningar där konsekvensanalyser har varit bristfälliga är de migrationspolitiska besluten. Analyserna innehåller endast undantagsvis heltäckande och långsiktiga analyser av ekonomiska effekter, och i fler än hälften av underlagen saknas en beskrivning av möjliga kommunala konsekvenser helt och hållet.

Det offentliga åtagandet är ofta komplext med flera aktörer med flera olika roller och på olika nivåer. I vissa fall kan målen vara otydliga eller stå i konflikt med varandra. Ett exempel där målkonflikter uppmärksammas är granskningen av regeringens styrning av bolag med samhällsuppdrag. Denna granskning visar att det finns målkonflikter mellan bolagens samhällsuppdrag och andra mål, till exempel lönsamhet. Riksrevisionen bedömer att den systematiska styrningen och uppföljningen av samhällsuppdragen behöver utvecklas.

Ibland delas ansvaret mellan myndigheter och det civila samhället. Systemet med gode män och förvaltare, till exempel, bygger till stor del på ideella krafter och eldsjälar. Här visar en granskning att systemet har haft och har omfattande brister, vilket vi bedömer bland annat beror på att det inte finns någon myndighet på central nivå med ansvar för att hålla samman frågorna. Bristerna är särskilt anmärkningsvärda eftersom detta rör de allra mest utsatta i vårt samhälle.

Vi har också gjort ett flertal iakttagelser av statens relation till kommunerna. En av granskningarna visar till exempel att regeringen i flera delar inte har tillämpat den finansieringsprincip som gäller för detta förhållande som det var tänkt. Befintliga underlag har försvårat för kommuner att få insyn i reformernas beräkningar och att lämna relevanta synpunkter. Regeringen har inte heller gjort analyser av hur reformerna påverkar enskilda kommuner. En konsekvens av bristerna är att riksdagen har fattat beslut grundade på underlag som i flera delar är otydligt och otillräckligt.

Riksrevisionen har under flera år granskat statens insatser inom skolan och vården. Det är centrala välfärdssektorer där kommuner och landsting är ansvariga för utförandet men där staten har en ambition att vara nationell likriktare. Riksrevisionen har konstaterat att de riktade statsbidragen till skolan och till vården har vuxit de senaste åren. Det står i strid med tanken på att statsbidrag i princip ska ges i form av generella bidrag och att riktade statsbidrag till kommuner och landsting bara ska användas i undantagsfall och vara tidsbegränsade. Både när det gäller skolan och när det gäller vården har våra granskningar visat att den stora mängden statsbidrag inte är ett ändamålsenligt sätt att styra utan att det helt enkelt står i vägen för en långsiktig planering av verksamheten på kommunal nivå.

Till sist ska jag säga något kort om iakttagelserna från den årliga revisionen. Den tar sikte på brister och problem som förekommer inom flera myndigheter och som kan innebära risker för att årsredovisningen inte är fullständig och ger en rättvisande bild. I flera fall har den årliga revisionen pekat på de här problemen under flera års tid. Exempelvis har den årliga revisionen sedan 2012 lyft fram de risker som uppstår vid ett delat ansvar mellan myndigheter. Dessa problem kvarstår även under 2017.

Vi menar att en oklar ansvarsfördelning riskerar att få negativa konsekvenser för redovisning, styrning och uppföljning. När ansvaret är uppdelat mellan en myndighet och regeringen eller Regeringskansliet blir riskerna särskilt påtagliga.

Även när det gäller bemyndiganden har Riksrevisionen sett brister under flera år. Ett bemyndigande krävs för att myndigheterna ska kunna ingå bindande åtaganden som innebär att framtida anslagsmedel kommer att tas i anspråk. Ansvaret för bemyndigandena är ofta delat mellan myndigheter. Det gör att den myndighet som har tilldelats ett bemyndigande inte kan intyga den interna styrningen och kontrollen för hela kedjan i de fall där en annan myndighet får göra åtaganden. Det medför också risk för att åtagandena inte redovisas fullständigt och riktigt.

Ett annat problem som vi lyfter upp i den årliga rapporten är att det saknas en tydlig process för hantering av åtaganden med internationella organisationer och hur dessa ska redovisas i enskilda myndigheters årsredovisningar eller i årsredovisningen för staten. Vi har kunnat se att det finns otydligheter i regleringen och motstridigheter i styrningen av hur myndigheter får ta ut avgifter och hur verksamheten ska finansieras. Många myndigheter finansierar delar av sin verksamhet med avgifter och ska då uppnå full kostnadstäckning på ett eller några års sikt om inte riksdag eller regering har beslutat något annat.

Det gäller också hur över- eller underskott ska hanteras. För 2017 har tio revisionsberättelser lämnats med upplysningar som handlar om sådana otydligheter och motstridigheter.

Vi har kartlagt myndigheternas åtgärder mot förekomst av otillåtna bisysslor. Otillåtna bisysslor är verksamhet med nära samröre med annan verksamhet som kan leda till risk för otillbörlig påverkan och exempelvis felaktiga

grunder för upphandlingar. Så mycket som en tredjedel av myndigheterna saknade eller hade bristfälliga interna regelverk för att uppmärksamma sådana företeelser. Knappt hälften av myndigheterna behöver dessutom förbättra hur reglerna kommuniceras till de anställda. En viktig och generell iakttagelse i den årliga revisionen är att skyddet mot otillåtna bisysslor behöver stärkas ytterligare i ett stort antal myndigheter.

För att Riksrevisionen ska kunna uttala sig om huruvida redovisningen är rättvisande behöver det finnas en tydlig normering, ett ramverk, för rapporteringen. Här kan vi konstatera att så inte alltid är fallet. Det gäller framför allt årsredovisningen för staten, som i huvudsak är upprättad enligt budgetlagen. Budgetlagen ger ett större utrymme för regeringen att bestämma vad som ska ingå i redovisningen jämfört med ett vedertaget ramverk för finansiell rapportering. Det saknas exempelvis kriterier för avgränsningen för vilka statliga organisationer som ska ingå i redovisningen, och det saknas också en tydlig reglering för delar i årsredovisningen som inte är av finansiell karaktär.

Vi riksrevisorer hoppas i och med denna inriktning av den årliga rapporten att fler utskott framöver ska uppmärksamma dessa generella iakttagelser, som alltså berör flera myndigheter och flera politikområden och verksamheter.

Ingvar Mattson , Riksrevisionen: På min lott faller att särskilt uppmärksamma uppföljningsrapporten.

Som Stefan påpekade inledningsvis är det viktigt för oss i Riksrevisionen att få ett bra genomslag för våra granskningsrapporter så att de kommer till nytta för medborgarna, riksdagen, regeringen och statsförvaltningen.

Givetvis är det svårt att rättvisande mäta resultaten av Riksrevisionens granskningar. En del slutsatser och rekommendationer leder tydligt och ganska omgående till åtgärder från regeringen eller de berörda myndigheterna. I andra fall är det inte alltid lika klart att det är våra granskningar som är den direkta anledningen till genomförda åtgärder. Det händer också att regeringen i sina skrivelser till riksdagen delar våra slutsatser men kanske väger dem mot andra hänsyn som inte vi har beaktat och då avstår från att initiera åtgärder.

Samtidigt finns det exempel på när regeringen inte har instämt i Riksrevisionens slutsatser. I ytterligare några andra fall delar inte berört utskott regeringens bedömning, utan riksdagen ger i stället ett tillkännagivande i linje med Riksrevisionens rekommendationer, som kanske inte är överensstämmande med regeringens bedömning.

Det är också naturligt att det många gånger tar tid innan slutsatser och rekommendationer leder till olika förbättringar och får effekt. Exempelvis kan det behövas fortsatt utredning inom Regeringskansliet, myndigheterna eller kommittéer.

Uppföljningen av våra rapporter är viktig. Den är ingen vetenskap, men den ger ändå en bra bild.

När det gäller vår årliga revision är effekten huvudsakligen den att det inte ska bli fel över huvud taget. Den är alltså preventiv i grunden. Utifrån analyser

av väsentliga risker för den enskilda myndigheten granskas redovisningsarbetet löpande under året med avsikt att påtala eventuella fel som kan uppkomma i respektive myndighets årsredovisning. Men i några fall räcker inte denna insats, och det blir fel i årsredovisningen. Vid sådana tillfällen uppmärksammar Riksrevisionen bristerna och ger aktuella myndigheter en modifierad revisionsberättelse. Det brukar bli en handfull eller uppemot tre händer fulla med modifierade revisionsberättelser.

Jag visar här vår viktigaste källa för att redovisa uppföljningen av våra granskningar och den effekt som de får. Årets rapport är den tolfte sedan de infördes 2007. Uppföljningen syftar till att ge riksdagen underlag för att bedöma Riksrevisionens resultat. Man kan alltså se den som ett komplement till årsredovisningen, som ju redovisar bara ett års verksamhet åt gången. Uppföljningsrapporten tar ett större grepp. Syftet med uppföljningsrapporten är att se om granskningsverksamheten har bidragit till bättre statlig verksamhet.

Uppföljningen ger också Riksrevisionen erfarenheter som kan användas i vårt interna utvecklingsarbete. Det innebär förenklat att Riksrevisionens medarbetare går igenom om, och i så fall hur, riksdagen, regeringen och/eller berörda myndigheter har vidtagit eller överväger att vidta åtgärder med anledning av slutsatserna och rekommendationerna i våra granskningsrapporter.

Inom effektivitetsrevisionen görs en djupare uppföljning av ett urval av äldre rapporter och en översiktlig uppföljning av samtliga senare granskningar. Urvalet väljs så att det täcker flera utskottsområden. De viktigaste källorna är offentliga handlingar. I den djupare granskningen är kontakter med granskningsobjekten en viktig del i arbetet.

Årets uppföljningsrapport innehåller en djup uppföljning av 18 granskningsrapporter och en översiktlig uppföljning av 21 granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen. Rapporten innehåller också uppföljning av de modifierade revisionsberättelser som har lämnats av den årliga revisionen för verksamhetsåret 2016.

Vad visar då uppföljningen? Uppföljningen visar att flertalet granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen har medfört någon form av åtgärd av regeringen eller andra granskade organisationer. Åtgärderna ligger i linje med Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer. Särskilt den djupa uppföljningen gör tydligt att det har skett förbättringar inom de granskade verksamheterna, även om problemen i vissa fall också kan kvarstå. Den årliga revisionen för verksamhetsåret 2016 medförde att 16 myndigheter fick modifierade revisionsberättelser. Av uppföljningen framgår att myndigheterna har vidtagit korrigerande åtgärder vid samtliga dessa tillfällen.

Nu visar också en genomgång av flera års uppföljningsrapporter som presenterats av riksdagens översynsutredning att slutsatserna och rekommendationerna i effektivitetsrevisionens granskningsrapporter ofta följs av olika åtgärder. Lars-Göran Gustafsson, som tidigare var revisionsdirektör och ansvarig för uppföljningarna vid Riksrevisionen och som även närvarar i salen i dag,

har undersökt genomslaget av 38 granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen för åren 2008–2017. De är alltså publicerade som ett underlag till utredningen.

Den vanligaste enskilda åtgärd som vidtas är att regeringen ger en eller flera myndigheter uppdrag i regleringsbrev eller i annan ordning. Detta konstateras i 26 fall. En annan vanlig åtgärd från regeringens sida är att tillsätta en utredning, vilket konstateras i 11 fall, eller att ge en redan pågående utredning i uppdrag att hantera Riksrevisionens iakttagelser. I ett antal fall, ett tiotal av de 38, har Riksrevisionens granskning lett till översyn och förändring av lagstiftning. Det är också vanligt att myndigheter på eget initiativ – detta gällde vid 17 tillfällen i detta undersökningsunderlag – arbetar på egen hand med Riksrevisionens iakttagelser.

Resultatet av granskningsarbetet beskrivs i uppföljningen oftast i termer av vidtagna åtgärder och mer sällan i termer av vilka förbättrade resultat som åtgärderna eventuellt leder till, vilket ju egentligen är det yttersta syftet.

Som vi har uppfattat det är riksdagen på det hela taget nöjd både med resultatet av Riksrevisionens arbete och med uppföljningsrapporterna. Men det betyder förstås inte att uppföljningen av resultatet inte kan förbättras.

Slutligen ska jag kort nämna att utöver uppföljningsrapporten gör vi uppföljning av kvalitet i vårt granskningsarbete. Vi låter till exempel genomföra så kallade cold reviews. År 2013 gjordes också en peer review med peers från Storbritannien och Finland, det vill säga kollegor från dessa länders revisionsmyndigheter, som granskade vår myndighet. Cold reviews har genomförts av forskare från Uppsala. De granskar urval av rapporteringen av effektivitetsrevisionen. Det är ett viktigt underlag som är tillgängligt också för riksdagen för att kunna bedöma hur vårt arbete håller hög kvalitet. Men det är ännu viktigare för vårt utvecklingsarbete, och i vår planering ingår att på nytt genomföra en cold review framöver.

Ordföranden: Då finns det möjlighet att ställa frågor.

Ingela Nylund Watz (S): Tack så mycket för den årliga rapporten och uppföljningsrapporten! Det är absolut intressant läsning. Vi är glada för detta och för era föredragningar här i dag.

Jag har några lite mer generella frågor och en mer specifik fråga. Den ena var Stefan Lundgren inne på i sin första föredragning. Det handlar om att även om vi i riksdagen har Riksrevisionens parlamentariska råd kan det vara av intresse att ni utvecklar något hur situationen är på Riksrevisionen efter översynsutredningen och det arbete som ni har genomfört för att skapa arbetsro. Jag tror att det kan vara av allmänintresse också i en öppen utfrågning. Det är den ena mer generella frågan.

Den andra mer generella frågan har ni också berört. Men skulle ni kunna ge oss en översiktlig bild av hur ni ser på Myndighetssverige i dag? Hur mår våra myndigheter? Är de på bättringsvägen, utifrån de iakttagelser ni har gjort

under de senaste åren, eller ser ni problemområden som är av sådan karaktär att ytterligare insatser kanske måste göras?

Min mer specifika fråga handlar om en otroligt viktig iakttagelse som ni har gjort under effektivitetsrevisionen. Det handlar om bristerna i folkbokföringen. Ni påpekar mycket tydligt att det får omfattande effekter för inte minst Försäkringskassan men också för andra myndigheters möjligheter att utöva sina uppdrag.

Jag tror att det skulle vara bra om ni kunde redovisa lite mer hur diskussionerna har gått i interaktionen med Skatteverket just när det gäller folkbokföringen.

Vice ordföranden: Tack för dragningarna och för rapporterna!

Jag har en större generell fråga, som tangerar det som Ingela var inne på. Nu har ni för första gången skrivit under era egna rapporter. Ni skrev ju under rapporterna förra året också, men nu har ni varit på Riksrevisionen i drygt ett år.

Med tanke på er samlade erfarenhet från statsförvaltningen – som man måste säga är ganska imponerande – har jag följande fråga: Vad är det som har förvånat er mest, i positiv bemärkelse, när ni har gjort de här 35 effektivitetsrapporterna och den årliga revisionen – utifrån att ni nu sitter på den här sidan? Men jag undrar också vad ni tycker har varit värre i statsförvaltningen och Myndighetssverige än ni kanske trodde innan.

Stefan Lundgren, Riksrevisionen: Jag ska försöka besvara den första frågan från Ingela Nylund Watz om situationen på Riksrevisionen. Jag överlåter till mina kollegor att svara på hur myndigheterna mår. Det kom också en specifik fråga om brister i folkbokföringen. Det är Ingvar Mattsons ansvarsområde. Och vi får med gemensamma krafter försöka besvara Elisabeth Svantessons fråga.

När det gäller situationen på Riksrevisionen uttryckte vi när vi kom dit för ett år sedan att vår ambition var att återupprätta förtroendet för Riksrevisionen. Det handlade om det externa förtroendet för myndigheten men också och inte minst om det interna förtroendet mellan medarbetare och myndighetsledning.

Jag tycker att vi kan säga att vi har lyckats ta ganska många steg i den riktningen. Jag upplever att det externa förtroendet är i någon mening återställt. Jag tror att det externa förtroendet aldrig var särskilt rubbat när det gällde Riksrevisionens verksamhet, vår revisionsverksamhet. Det förtroendet fanns nog kvar. Jag tror att det handlade mer om förtroendet för myndighetsledningen även externt.

Det interna förtroendet tycker jag också att vi har kommit en god bit på väg att återupprätta. Vi har som sagt lagt mycket kraft på att se över det som på myndighetsspråk kallas för styrande dokument. Man börjar alltså med att göra om arbetsordningen: de som styr, ansvarsfördelningar, uppgifter och så vidare. Det handlar om att skapa tydlighet internt i organisationen. Vem har ansvar

för vad? Och vem beslutar vad? Jag tror att bara det bidrar till att skapa mer arbetsro.

Vi har också säkerställt att vi har tydliga interna regelverk, bland annat på de områden som var lite ifrågasatta. Det handlar om jäv och oberoende och rekryteringsfrågor – allt det som blev lite kritiserat och ifrågasatt. Jag tror att vi har lyckats skapa klarhet internt i vad som gäller och i att chefer har ett ansvar för att implementera det.

Vi hade också en livaktig intern diskussion, bland annat om det här med jäv och oberoende. Det blir ibland en målkonflikt i och med att vi har rekryterat personer som är väldigt kompetenta på vissa sakområden. Då kommer de kanske också från områden som vi gärna vill granska. Exakt när blir man jävig? Den diskussionen var väldigt nyttig internt, för att skapa en förståelse och en magkänsla för de här ibland ganska svåra bedömningsgrunderna. Jag upplever alltså en högre grad av intern mognad i många av de här frågorna nu.

Vi har precis gjort en enklare intern arbetsmiljöenkät. Den visar ganska goda betyg, men det finns fortfarande en del saker vi behöver jobba med när det gäller arbetsbelastning och att skapa tydligare interna arbetsrutiner.

Min sammanfattande slutsats är alltså att jag tycker att vi har fått mer arbetsro internt. Och vi har medarbetare som känner ett engagemang och en vilja att se till att Riksrevisionen blir en god kraft för att främja svensk statsförvaltning.

Jag överlämnar till Helena: Hur mår myndigheterna?

Helena Lindberg, Riksrevisionen: Jag ska ge en översiktlig bild av hur myndigheterna, inklusive Riksrevisionen, mår.

Svensk förvaltning mår ganska bra. I stort kan man säga att vi håller hög klass. Det innebär inte att vi inte måste fortsätta utveckla och arbeta med sådana frågor som jag nämnde, till exempel oegentligheter, bisysslor och allt det som har att göra med det särskilda som det innebär att vara statstjänsteman. Det är också ett arbete som vi har genomfört inom Riksrevisionen, att hålla igång diskussionen om vad det innebär att vara statstjänsteman och vad den statliga värdegrunden är. Utan att kunna luta mig mot en granskningsrapport kan jag ändå konstatera att det arbetet behöver fortsätta över hela fältet i statlig förvaltning.

Men i stort mår myndigheterna bra. Och vi har en förvaltning i världsklass.

Ingvar Mattson, Riksrevisionen: Då kan jag säga några ord om vår rapport om folkbokföringen. Jag kan också försöka svara på de andra frågorna, alltså hur jag bedömer att myndigheterna mår och vad som har förvånat mig mest.

Jag börjar med folkbokföringen. Vi skrev ju en rapport, och det var framför allt en granskning av hur Skatteverket säkrar att folkbokföringen håller hög kvalitet. Vi pekade på att det fanns brister i det avseendet. Vi kan inte säga att det är dålig kvalitet på folkbokföringen. Men det vi kan visa är att Skatteverket inte heller jobbar på ett sätt för att säkra att det verkligen håller god kvalitet.

Brister i kvalitet i folkbokföringen får allvarliga konsekvenser, till exempel för Försäkringskassan som Ingela Nylund Watz nämnde. Många andra myndigheter, men även många privata företag och andra, förlitar sig på att de uppgifterna ska vara korrekta.

Det ger tyvärr också utrymme för brottslig verksamhet på olika sätt, både bidragsbrott och brott i det civila samhället, om man missbrukar de möjligheter att göra fel som kan finnas i folkbokföringen, på grund av kvalitetsbrister.

När vi lämnade rapporten upplevde jag inledningsvis ett mycket stort intresse, först i skatteutskottet, sedan på Finansdepartementet och också på Skatteverket. Jag har uppfattat att de iakttagelser som vi har gjort har lett till en hög aktivitet för att försöka förbättra kvalitetsarbetet i folkbokföringen. Förutsättningarna för det bedömde vi, redan när vi gjorde granskningen, som relativt goda eftersom Skatteverket precis hade gjort en omorganisering och gjort folkbokföringen till en egen avdelning vid Skatteverket. På det viset var det lättare, både när det gällde att prioritera folkbokföringsverksamheten och när det gällde att styra verksamheten inom myndigheten.

Det finns några svårigheter med folkbokföringen som ändå kommer att kvarstå och som det kommer att ta lång tid att åtgärda. Folkbokföringen byggde förut på en väl utbyggd rapportering på lokal nivå, i kyrkan. På den tiden var kvalitetssäkringen enkel, det vill säga att man från pastorsexpeditionen såg när folk flyttade. Nu är vi i en annan värld. Migrationen har också påverkat detta. Många flyttar inom landet men också ut från och in i landet.

Det enkla sättet att säkra kvalitet tidigare var också att man gjorde en adressändring. Det gör inte ungdomar i dag. De bryr sig inte om det. De har nämligen alla kontakter i sin mobil, och den följer med dem oavsett var de bor. Och det behöver man inte berätta för Skatteverket, för folkbokföringens skull.

Här finns alltså utmaningar. Och de kommer att fortsätta finnas. Då måste Skatteverket fortsätta med sitt kvalitetssäkerhetsarbete men kanske också utvecklingen av arbetet för hur man ska registrera.

Själva grundfrågan var hur interaktionen har varit med anledning av vår granskningsrapport. Grundsvaret på det måste vara att vi har mött ett stort intresse från skatteutskottet, Finansdepartementet och Skatteverket.

Jag går vidare till frågan om en översiktlig bild och vad som har förvånat mig mest. Jag tänkte ta mig en liten frihet och gå lite utanför det som är iakttagelser i själva granskningarna. Då ger jag mig förstås ut på viss hal is.

Det som alltid är en svårighet är balansen mellan krav på effektivitet och att samtidigt upprätthålla rättssäkerhet. Det ser vi i våra granskningar. Men det uppmärksammas också ständigt i medierna. Ni riksdagsledamöter får också ständigt information om det. Det kan till exempel gälla effektivitet i handläggning av ärenden på Försäkringskassan men kanske också det granskningsärende som gäller Transportstyrelsen som konstitutionsutskottet nu har. Där är väl konstitutionsutskottet alldeles snart framme vid en slutsats.

Det är en evig balansgång. Och det är där vi är inne och granskar effektivitet men fortfarande med upprätthållande av de regler som gäller. Exakt hur den balansgången ska hållas är en svårighet.

Det som ändå har förvånat mig lite är att vi kanske underskattar det som ibland kan kallas unika värden i offentlig verksamhet. Det handlar förstas om att vi ska ha en välutbildad statstjänstemannakår som förstår den statliga värdegrunden och som förhåller sig till ett rättssystem samtidigt som man ska ha hög servicenivå och vara effektiv.

Det är också en fråga som riksdagen har tagit ställning till och för inte så länge sedan gjort ett tillkännagivande till regeringen om, att man ska överväga fortsatt utbildning av statstjänstemän men också överväga att återinföra ett strängare straffrättsligt ansvar för tjänstefel för statstjänstemän.

Det där är områden som jag ser som angelägna för en fortsatt diskussion och där det aldrig kommer att finnas en slutgiltig lösning. Men man ser i granskningarna att det är balansfrågor som är viktiga för såväl riksdag som regering och statsförvaltning att beakta framöver.

Helena Lindberg, Riksrevisionen: Jag tänkte också svara på vad som har förvånat mig. Jag håller naturligtvis med om det som Ingvar Mattson har lyft fram.

Jag vill också lyfta fram vikten av kontinuitet i statsförvaltningen. Det är ganska ryckigt. Det tycker jag att jag har fått belägg för under mitt första år som riksrevisor. Det går fort. Man genomför en reform, och sedan går det ganska fort att komma med ytterligare en reform. Och man kanske inte förstår hur reformerna ska samspela med varandra. Jag tänker till exempel på karriärlönelyftet och höjda lärarlöner.

Men det som jag särskilt har slagits av har varit relationen mellan stat och kommun och det utrymme för förbättringar som finns där. Om jag ska vara lite provokativ handlar det kanske lite om en principlöshet. Man slår fast principer, och sedan följs de inte. Finansieringsprincipen är en sådan.

Jag har också haft ett stort antal granskningar där riktade statsbidrag har varit i fokus, och där kan man se just att det politiska behovet av att göra en satsning kanske får motsatt effekt. Det leder inte till långsiktighet och uthållighet för dem som ska vara mottagare av bidragen. De kanske hade varit mer betjänta av att få bidrag enligt finansieringsprincipen generellt eller på andra områden än de som man bestämmer på statlig nivå. Det skulle jag vilja lyfta fram som en särskild fråga.

Peter Helander (C): Jag vill ta upp just finansieringsprincipen och riktade statsbidrag. Som ni skriver följer staten inte finansieringsprincipen. Jag som tidigare kommunalråd delar frustrationen med många andra kommunalråd runt omkring i Sverige över att man vältrar över verksamhet på kommunerna men inte skickar med pengar. Jag vet också att det finns en stor frustration i Kommunsvetige och även hos Sveriges Kommuner och Landsting.

Ni skriver också om att mängden riktade statsbidrag ökar, och det riskerar att leda till att man misshushåller med resurserna. De kommer inte till nytta.

Det skapar också byråkrati, vilket är ett stort problem för framför allt små kommuner.

Skulle ni kunna utveckla det lite mer? Jag förstår att ni har kontakt med regeringen om det här. Vad är deras reaktion på den här kritiken, som är ganska monumental från kommunerna?

Ulla Andersson (V): Jag har två frågor. Den ena handlar om otillåtna bisysslor. Det var oroväckande siffror, särskilt med tanke på de korruptionsdiskussioner som har varit i statlig förvaltning. Jag skulle vilja höra någon form av analys.

Vad beror det på att man inte har tydliga regelverk för otillåtna bisysslor i de statliga myndigheterna? Tror man att vi är fria från korruption eller sådana problem här? Är man helt enkelt för godtrogen? Eller är det något annat som ligger bakom? Det är min ena fråga.

Den andra frågan handlar om gode män och det som ni tar upp om överförmyndare och så vidare. Det handlar som ni säger om en väldigt utsatt grupp. Den är tyvärr inte på den politiska dagordningen särskilt ofta heller, vare sig på kommunal eller nationell nivå. Det är väl också en av anledningarna till att problemen bara fortgår år efter år.

Har ni någon annan analys? Jag har också varit kommunalråd och har haft de här problemen på lokalplanet. Man har försökt skärpa upp det och förbättra med hjälp av såväl utbildning som granskningar och allt sådant. Men att det bara rullar på med den här strukturen, beror det på att det politiska intresset är svalt? Eller beror det på något annat?

Stefan Lundgren, Riksrevisionen: Det är svårt att ha en uppfattning om vad det här med bisysslor beror på. Men jag kan informera om att Riksrevisionen lät granska även sig själv i den här vevan. Och vi tillhör också myndigheterna som hade brister i regelverken. Det är numera åtgärdat.

För Riksrevisionens del och om jag ska blicka tillbaka till min tid som generaldirektör skulle jag nog säga att alla var medvetna om att det finns ett regelverk för bisysslor, och man var noga med att upplysa nyanställda om det och så vidare. Men det som brast berodde nog lite grann på godtrogenhet. Man tänkte att det här tar medarbetarna hand om på egen hand och att man inte behövde ha kontrollsystem eller följa upp. Jag skulle nog skriva upp det på kontot över att det finns en viss omedvetenhet i myndighetsvärlden om de frågorna. Därför har man inte prioriterat det.

Det vi har bidragit med är helt enkelt att sätta lite spotlight på det. Det har blivit en ökad medvetenhet. Om vi skulle göra om den här granskningen om ett eller två år tror jag att det kommer att se betydligt bättre ut.

Helena Lindberg, Riksrevisionen: Det är jag som har varit ansvarig riksrevisor för granskningen av finansieringsprincipen och en del av granskningsrapporterna om riktade statsbidrag.

När det gäller finansieringsprincipgranskningen avvaktar vi fortfarande regeringens svar. Men vi konstaterar att det är en reform som kom till 1993. Möjligen har den fallit lite i glömska. Och när man ger uppdrag till utredningar och kommittéer är man inte tillräckligt tydlig med att de ska följa de riktlinjer som finns för hur till exempel samrådsförfaranden med SKL ska gå till etcetera. Det finns alltså ganska mycket som kan åtgärdas på ett ganska enkelt sätt.

Om kommittéerna inte har gjort sitt grundarbete ser vi också hur det fortsätter in i Regeringskansliet och att Regeringskansliet inte tar höjd för det i beredningen av olika reformer.

När det gäller de riktade statsbidragen är det svårt. Det står emot intresset att så att säga göra politik och från statens sida rikta in sig på något område som man tycker är särskilt angeläget. Det krockar med verksamhetslogiken på kommunal nivå, där det också kan se väldigt olika ut.

Man kan se ett mönster; det kan vara lättare för stora, resursstarka kommuner som kanske inte har lika stort behov av de riktade statsbidragen att söka dem. Det är ofta en omfattande byråkrati och administration runt ansökningsförfarandet och redovisningar av uppföljningar. Det mäktar de mindre kommunerna kanske inte med, och de skulle möjligen behöva de riktade satsningarna än mer.

Det står också emot kravet på långsiktighet. De riktade bidragen är ju tillfälliga. När det blir osäkerhet om vad det här innebär på längre sikt än ett eller två år blir det hämmande för den kommun som är bidragsmottagare.

När det gäller gode män och överförmyndare var det glädjande att ansvarigt statsråd vid den öppna utfrågning som civilutskottet arrangerade här i riksdagen aviserade lite fler grepp i frågan än vad som tillkännagavs i skrivelsen med anledning av min granskningsrapport. Det sas att det ska tillsättas en utredning. Jag tycker att vi verkade vara överens i rummet om att det behöver tas ett större grepp. Det har varit mycket lappa och laga.

Jag tror att det delvis är juridiken som inte alltid förstår organisationslogiken. Och att man på till exempel central myndighetsnivå inte har haft någon utpekad ansvarig myndighet har nog inneburit att det har varit svårt för överförmyndarnämnder och annat att få det stöd från staten som de skulle behöva. Det är länsstyrelserna som har haft det uppdraget. Och de räcker inte riktigt till resursmässigt. Men jag har goda förhoppningar om att det nu ska tas ett helhetsgrepp i frågan.

Monica Green (S): Jag tänkte fråga om jämställdhet, genderbudgetering inom ramverket och så vidare.

Ni gjorde en granskning 2015 av den borgerliga regeringens specifika satsningar när det gäller jämställdhet. Men hur gör ni själva, mer övergripande, när det gäller jämställdhet? Har ni jämställdhet för ögonen när ni granskar? Har ni granskat den nuvarande regeringens jämställdhetsbudgetering och hur det går med det arbetet?

Rasmus Ling (MP): Jag tänkte ställa en generell fråga om grunden för granskningarna som ni gör. Det känns som att det ganska ofta är ekonomisk kostnadseffektivitet som ligger till grund. Det är naturligtvis ett viktigt perspektiv. Men ibland finns det andra skäl till att reformer har genomförts eller till att stöd har getts. Ni har inte granskat det nu, men när förra regeringen införde supermiljöbilsbonusen berodde det inte i första hand på att det var kostnadseffektivt, utan man ville skapa en ny marknad. På liknande sätt var det med soletstödet. Och det har ni granskat.

Det kan bli lite orättvist om ni granskar något som inte var ett bärande argument för den regering och riksdag som tog fram det. Jag skulle vilja höra hur ni tänker när ni bestämmer utifrån vad ni ska granska olika saker.

Ingvar Mattson, Riksrevisionen: Jag ska försöka svara på båda frågeställarnas undringar.

När det gäller jämställdhetsbudgetering har vi inte gjort någon granskning med det som huvudsak eller ens bisak. Annars gör vi regelbundna granskningar av budgetarbetet. Jag tar helt enkelt med mig det som ett uppslag.

Men jag vill passa på att göra reklam för en annan pågående granskning som definitivt har det perspektivet. Vi granskar för närvarande Almis stöd för företagande. Där har vi tagit de jämställdhetspolitiska målen som utgångspunkt och frågat oss om Almi i sin verksamhet på det området också lever upp till de jämställdhetspolitiska målen. Jag tror att det kommer att bli en spännande granskning. Vi använder omfattande registerdata, gör djupdykningar i dokument och gör intervjuer.

Det vi tittar på är om man når upp till de mål som man själv har satt upp när det gäller att vara jämställd. En annan sak som vi tittar på, och hoppas kunna svara på hur väl det faller ut, handlar om att Almi faktiskt ska vara kompensatorisk. Marknaden fungerar i huvudsak som finansier för olika företagsverksamheter. Almi ska fylla ut och kompensera för det utrymme där marknaden misslyckas. Där har vi satt som ett bedömningskriterium att det i så fall borde gälla också för det jämställdhetspolitiska målet. Man borde nå ännu längre än att bara skapa likhet för män och kvinnor på det området.

Jag ser fram emot att riksdagen så småningom ska få läsa den granskningsrapporten och att få synpunkter på hur vi har närmat oss den frågan.

Rasmus Lings fråga gällde om grunden för oss och våra granskningar alltid måste vara ekonomi. Egentligen är det korta svaret på den frågan: Ja. Effektivitetsrevision handlar om hushållning, effektivitet, produktivitet och än så länge samhällsnytta. Det står i lagen. Det ska vi alltså ha med oss varje gång.

Det följer också naturligt av de internationella standarderna. Där pekar man ut att huvudföremålet för effektivitetsrevision är det som på engelska kallas de tre E:na – Economy, Efficiency och Effectiveness.

Det innebär inte att vi ensidigt räknar kronor. Det går inte. Offentlig verksamhet handlar till syvende och sist inte om sista raden i resultatredovisningen, utan pengarna ska förbrukas för det ändamål som de har anslagits för.

Själva poängen med effektivitetsgranskningen är att till exempel när det handlar om måluppfyllelse se om man har nått det mål som var avsett. Men i en effektivitetsrevision måste det alltid finnas en strävan efter att också ställa det i relation till insatta resurser. Det är revisionens och effektivitetsrevisionens natur.

Det kommer att balanseras på alla möjliga olika sätt. Ibland är det till exempel svårt att tala om vad den verkliga effekten och måluppfyllelsen är och att definiera hur stora resursinsatser har varit och så vidare. Men det är metodfrågor. Ofta handlar effektivitetsrevision om att ställa frågor om hur förutsättningarna har varit, om regeringen har gett en myndighet de rätta förutsättningarna för att nå de mål som har funnits, medan det har varit svårt att mäta effekter. Det försöker vi ändå göra.

När det gäller de exempel som ledamoten angav, supermiljöbil och solet, var jag inte på myndigheten när supermiljörapporten gjordes, och jag har tyvärr inte tagit del av den i efterhand heller. Solelrapporten var jag ansvarig riksrevisor för.

Jag tycker för egen del att vi är nyanserade i den rapporten. Vi förstår att det är en komplex målbild och att det är en stor osäkerhet. Men det hindrar inte att vårt huvudsyfte när vi närmar oss ett granskningsobjekt ändå måste vara att ställa frågorna: Är det god hushållning? Är det god måluppfyllelse? Är det de rätta insatserna? Är det den rätta designen på bidragen? Är det bäst för att nå det som är politikens mål? Det är viktigt för oss.

Vi letar efter intentioner med en politisk insats i riksdagsbeslut, regeringsbeslut, best practice eller vad det kan vara, men vi uppfinner dem inte själva. Vi vill inte vara en politisk aktör. Det är väldigt viktigt. Revision handlar inte om att vara en politisk aktör. Det handlar om att försöka granska om de politiska intentioner som politiken har bestämt genomförs men i relation till insatta resurser.

När det gäller soleten tycker vi nog ganska tydligt, men det kan väl diskuteras. För att bara ta ett exempel är det uppenbart i den granskning som vi har gjort att om man vill få så mycket soletproduktion som möjligt är det mer kostnadseffektivt att ge bidrag till storskalig produktion av el än att ge till hushåll för att bygga paneler på sina tak.

Nu kan man ändå vilja ge bidrag till medborgare för att bygga egna solpaneler på taken. Det har vi ingen synpunkt på. Men vi menar att då måste riksdag och regering ha framför sig att det är ett kostsammare sätt att nå målet med hög soletproduktion. Det är vår hela poäng.

Sedan är det självklart att riksdag och regering ska göra själva vägvalet. Vi måste någonstans ändå få lov att tala om för riksdag och regering att: Nu har ni valt ett sätt som är mindre effektivt om ni vill nå så mycket solet per krona som möjligt.

Ordföranden: Jörgen Andersson får sista frågan i utfrågningen.

Jörgen Andersson (M): Först vill jag ge lite beröm till riksrevisorerna. Jag tycker att ni har haft en väldigt hög ambitionsnivå sedan ni tillträdde. Ni har dessutom haft en ansats för att verkligen ta tag i uppenbara problem. Det tycker jag är bra.

Det finns anledning att oroa sig. Sverige har byggts starkt av att vi har haft en väldigt stor tillit till våra institutioner och att institutionerna har haft en stor trovärdighet. Det har kanske lite på senare tid ifrågasatts, och inte minst myndigheten själv har väl haft sina bekymmer.

Med det sagt tänkte jag komma in på en specifik fundering som ligger lite i linje med det Ulla Andersson talar om. Det är väldigt enkelt att revidera eller ha synpunkter på saker som handlar om väldigt konkreta faktorer. Det handlar om siffror, kronor och ören och regelverk som ska följas.

Just korruptionsfrågan är inte begränsad till att man har sysselsättning på sidan om eller inte eller om man bryter mot regelverk när det handlar om mottagande av ersättningar och sådana saker. Det är mycket mer brett än så.

Transparency International hade en rapport för inte så länge sedan. Där sjunker Sverige just när det gäller att hålla sig från korruption. Frågan är rätt allvarlig, tycker jag. Man ser att det blir alltmer påtagligt att det förekommer korruption i kommunerna enligt den definition som Transparency International har. Den kan vara lite svår att komma åt, eftersom det blir lite mer mjuka värden.

Har ni tagit något initiativ i den här frågan? Hur hanterar man det? Kan man komma åt det på något sätt? Kan man omvandla det till ett arbete som blir relevant för er del? Hur kan man få större medvetenhet överallt egentligen? Har ni några tankar om det?

Helena Lindberg, Riksrevisor: Jag är ansvarig riksrevisor för rikets styrelse, det vill säga den statliga förvaltningspolitiken och förvaltningen. Jag kan säga något bara för att illustrera att vi naturligtvis tar den frågan på största allvar. Det handlar inte bara om kronor och ören utan just om de mjuka värdena.

För att illustrera det kan jag nämna en granskning som vi har igång som handlar om statliga myndigheters inköp från anställdas närstående. Det är ett sätt att försöka ringa in det. Kring upphandling kan ofta korruptionsfrågor uppstå. Vi kartlägger nu alla statliga myndigheters upphandlingsverksamheter och de anställdas närstående bolag och bolag som närstående har. Sker upphandling från dem?

Där hoppas vi kunna få ett kvitto på: Hur står det till? Hur ser det ut? Hur hanterar man de här frågorna? Det är ett sätt att närma sig frågeställningen.

Stefan Lundgren, Riksrevisionen: Jag kan bara komplettera. Det är inte en huvuduppgift för revisionen att jaga korruption. Vi går inte in i revisionen med den uppgiften. Däremot kan revisionen bidra till att saker och ting upptäcks. Det kan försvåra sådant.

Inom ramen för vår årliga revision har vi ibland möjligheter att se saker och ting som kan föranleda oss att vidta åtgärder. Vi har två aktiviteter på gång.

Det ena är att vi har en uppgift i samband med granskning av årsredovisningen att granska ledningens förvaltning. Där har vi påbörjat ett internt arbete med att arbeta igenom: Vad sätter lagen för gränser för oss för vad vi kan och inte kan göra inom den ramen? Där är vi inte riktigt framme ännu. Det är ett sätt att ta tag i sådana saker som vi ibland observerar inom ramen för årlig revision.

Det andra är det som jag nämnde i min inledning, det som vi på jargong kallar för mittfåltrevision. Vi bör ha någon form av möjlighet, tycker vi, att göra ganska snabba granskningar när till exempel våra årliga revisorer ser någonting när de talar med anställda på en myndighet men som inte platsar inom ramen för deras granskning av om årsredovisningen är rättvisande eller inte så att vi ändå skulle kunna göra en djupdykning.

Det kanske inte är tillräckligt stort och omfattande för att motivera en hel granskningsrapport som överlämnas till riksdagen och där regeringen ska återkomma med en skrivelse. Det är lite grann där vi har ett pilotprojekt på gång som gäller om det är okej att använda forskningsbidrag för att anställa yoga-instruktörer. Det kan man fundera på. Vi har en del tankar på det området.

Ordföranden: Jag vill å hela utskottets vägnar tacka Stefan Lundgren, Helena Lindberg och Ingvar Mattson, våra riksrevisorer, för utfrågningen. Vi tycker verkligen att ni tillsammans med alla era medarbetare har en enormt viktig uppgift inte bara för vår räkning utan för medborgarnas räkning att se till, för att prata på ren svenska, att skattebetalarnas pengar används på bästa sätt. Ni upptäcker oegentligheter och kan peka på saker som kan göras bättre. Det finns en del ineffektiviteter som vi behöver se.

Vi uppskattar det uppdrag ni utför. Vi vill passa på att önska er en god sommar. Vi anar att det har varit ett intensivt år. Vi vet nog det också. Ni har gjort ett mycket bra arbete. Vi vill önska er tillsammans med alla medarbetarna en trevlig sommar.

2015/16:RFR1	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Statsråds medverkan i konstitutionsutskottets granskning
2015/16:RFR2	FINANSUTSKOTTET Finansutskottets offentliga utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 24 september 2015
2015/16:RFR3	FÖRSVARsutskottet Om krisen eller kriget kommer – En uppföljning av informationsinsatser till allmänheten om den enskildes ansvar och beredskap Huvudrapport och Bilagor
2015/16:RFR4	KULTURUTSKOTTET Är samverkan modellen? En uppföljning och utvärdering av kultursamverkansmodellen
2015/16:RFR5	FINANSUTSKOTTET Öppna utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 12 november 2015
2015/16:RFR6	FINANSUTSKOTTET Utvärdering av Riksbankens penningpolitik 2010–2015
2015/16:RFR7	FINANSUTSKOTTET Review of the Riksbank's Monetary Policy 2010-2015
2015/16:RFR8	SKATTEUTSKOTTET Punktskattehöjningar på alkohol- och tobaksprodukter – skatteeffekter och påverkan på den oregistrerade anskaffningen av dessa produkter
2015/16:RFR9	CIVILUTSKOTTET Miljömärkning av produkter – En översikt över de miljömärkningar av produkter som finns i Sverige och i de övriga nordiska länderna
2015/16:RFR10	KONSTITUTIONSUTSKOTTET OCH JUSTITIEUTSKOTTET Konstitutionsutskottets och justitieutskottets hearing om radikalisering och rekrytering till våldsbejakande extremism i den digitala miljön
2015/16:RFR11	KULTURUTSKOTTET Kulturutskottets seminarium om kultursamverkansmodellen
2015/16:RFR12	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om den aktuella penningpolitiken 23 februari 2016
2015/16:RFR13	SOCIALUTSKOTTET Cancervården – utmaningar och möjligheter
2015/16:RFR14	TRAFIKUTSKOTTET Kollektivtrafiklagen – en uppföljning
2015/16:RFR15	CIVILUTSKOTTET Inventering av forskning inom civilutskottets beredningsområde 2016

2015/16:RFR16	UTBILDNINGSPÅSKOTTET Utbildningsutskottets offentliga utfrågning inför proposition om forskning och innovation
2015/16RFR17	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning om förutsättningar för svensk film
2015/16RFR18	UTBILDNINGSPÅSKOTTET Digitaliseringen i skolan – dess påverkan på kvalitet, likvärdighet och resultat i utbildningen
2015/16RFR19	UTBILDNINGSPÅSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige
2015/16RFR20	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om utvärderingen av penningpolitiken 2010-2015 12 maj 2015
2015/16RFR21	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Finanspolitiska rådets rapport 2016
2015/16RFR22	UTBILDNINGSPÅSKOTTET Utbildningsutskottets öppna utfrågning om lärarbrist
2015/16RFR23	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets seminarium om cancervården – utmaningar och möjligheter
2015/16RFR24	UTBILDNINGSPÅSKOTTET Utbildningsutskottets öppna utfrågning om brist på utbildade inom naturvetenskap och teknik
2015/16RFR25	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga utfrågning om piratkopiering och andra rättighetsintrång på den digitala marknaden
2015/16RFR26	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om finansieringsmodeller för transportinfrastruktur
2015/16RFR27	CIVILUTSKOTTET Civilutskottets offentliga utfrågning om familjerätten är i takt med tiden

2016/17:RFR1	TRAFIKUTSKOTTET It-infrastrukturen – i dag och i framtiden
2016/17:RFR2	CIVILUTSKOTTET Uppföljning av den nya fastighetsmäklarlagen
2016/17:RFR3	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 27 september 2016
2016/17:RFR4	UTBILDNINGSPOLITISKA UTSKOTTET Forskarskolor för lärare och förskollärare – en uppföljning av fyra statliga satsningar
2016/17:RFR5	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 15 november 2016
2016/17:RFR6	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET Socialförsäkringsutskottets offentliga utfrågning om Finsams fortsatta utveckling - nästa steg
2016/17:RFR7	MILJÖ- OCH JORDBRUKSPOLITISKA UTSKOTTET Uppföljning av systemet med överlåtbara fiskerättigheter i det pelagiska fisket
2016/17:RFR8	SKATTEUTSKOTTET OCH NÄRINGSUTSKOTTET Konkurrenskraften hos svenska multinationella företag i ljuset av nya regler inom internationell beskattning
2016/17:RFR9	CIVILUTSKOTTET Civilutskottets offentliga utfrågning om marknadsföring i sociala medier
2016/17:RFR10	NÄRINGSUTSKOTTET Uppföljning av handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar 2010–2012
2016/17:RFR11	SKATTEUTSKOTTET Skatteutskottets seminarium om Skattereformen 25 år – dess historia och framtid
2016/17:RFR12	KULTURUTSKOTTET Statens idrottspolitiska mål – en uppföljning med inriktning på barn och ungdomar
2016/17:RFR13	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 14 mars 2017
2016/17:RFR14	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets offentliga utfrågning om kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården
2016/17:RFR15	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning om framtidens public service
2016/17:RFR16	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om ett ökat kollektivt resande för framtiden

2016/17:RFR17	CIVILUTSKOTTET Offentlig utfrågning Riktvärden för trafikbuller
2016/17:RFR18	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om åtgärder för lägre sjukfrånvaro och om hanteringen av regionala skillnader i sjukförsäkringen
2016/17:RFR19	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om Finanspolitiska rådets rapport 2017
2016/17:RFR20	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om it-infrastrukturen – i dag och i framtiden
2016/17:RFR21	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga utfrågning om framtidens innovations- och entreprenörskapsklimat
2016/17:RFR22	FINANSUTSKOTTET Finansutskottets offentliga utfrågning om den finansiella stabiliteten den 13 juni 2017
2016/17:RFR23	KULTURUTSKOTTET Kulturutskottets seminarium om statens idrottspolitiska mål med inriktning på barn och ungdomar
2016/17:RFR24	SKATTEUTSKOTTET Skatter som drivkrafter för företags lokalisering

2017/18:RFR1	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Riksrevisionen - en del av riksdagens kontrollmakt
2017/18:RFR2	ARBETSMARKNADSUTSKOTTET Vägen till arbete för unga med funktionsnedsättning – en uppföljning och utvärdering
2017/18:RFR3	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om den aktuella penningpolitiken 28 september 2017
2017/18:RFR4	CIVILUTSKOTTET Civilutskottets offentliga utfrågning om barns skuldsättning
2017/18:RFR5	SOCIALUTSKOTTET Samordnad individuell plan (SIP) – en utvärdering
2017/18:RFR6	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga utfrågning om internationell handel
2017/18:RFR7	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning om framtidens spelpolitik
2017/18:RFR8	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om finansiell stabilitet och makrotillsyn den 23 januari 2018
2017/18:RFR9	ARBETSMARKNADSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om vägen till arbete för unga med funktionsnedsättning – en uppföljning och utvärdering
2017/18:RFR10	SOCIALUTSKOTTET Personlig assistans – effekter av rättsutvecklingen
2017/18:RFR11	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Forskarhearing om nya svenskar och demokratin
2017/18:RFR12	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 6 mars 2018
2017/18:RFR13	TRAFIKUTSKOTTET Fossilfria drivmedel för att minska transportsektorns klimatpåverkan – flytande, gasformiga och elektriska drivmedel inom vägtrafik, sjöfart, luftfart och spårbunden trafik
2017/18:RFR14	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om konkurrens på lika villkor inom luftfarts- och åkerinäringarna
2017/18:RFR15	UTBILDNINGSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om trygghet och studiero i skolan
2017/18:RFR16	TRAFIKUTSKOTTET Järnvägstunnlar och skogsbilvägar – en uppföljning av klimatanpassningsåtgärder för infrastruktur
2017/18:RFR17	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Riksbankens rapport Redogörelse för penningpolitiken 2017
2017/18:RFR18	FÖRSVARsutskottet Försvarsutskottets offentliga utfrågning om cybersäkerhet

2017/18:RFR19	FINANSUTSKOTTET
Öppen utfrågning om Finanspolitiska rådets rapport Svensk finanspolitik 2018
2017/18:RFR20	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET
Regeringens resultatredovisningar i ett 20-årigt perspektiv – utgiftsområde 8 Migration
2017/18:RFR21	Seminarium om Agenda 2030